

ΝΙΚ ΛΑΡΥΓΓΑΚΗΣ

Δεν είδα τη διακυβέρνηση Ομπάμα να πιέζει τον Ερτογάν για λύση του Κυπριακού

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου Δρουσιώτου antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

Γεννήθηκε με την Κυπριακή Δημοκρατία. Το 1960, στην Σκόπελο. Δύο χρόνων μετάνοστεψε με την οικογένειά του στην Αμερική. Σπούδασε πολιτικές επιστήμες. Έκανε μεταπτυχιακά στις διεθνείς υποθέσεις. Διετέλεσε για 19 χρόνια εκτελεστικός διευθυντής του American Hellenic Institute, μια δεξαμενή σκέψης και λόμπι, το οποίο εδρεύει στην Ουάσινγκτον και από το 2011 είναι πρόεδρος του. Ο λόγος για τον Νικ Λαρυγγάκη με τον οποίο συναντηθήκαμε κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στη Λευκωσία. Ασχολήθηκε με την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο και τι σημαίνει η εκλογή Ντόναλντ Τραμπ, για να σταθούμε στο ρόλο των ΗΠΑ στην τόσο κρίσιμη πορεία των συνομιλιών στο Κυπριακό. Μας αποκάλυψε ότι δεν είδε να γίνεται κάτι στη διάρκεια της διακυβέρνησης Ομπάμα ώστε να πιεστεί ο Ταγί Ερντογάν για λύση του Κυπριακού.

Ο Ερντογάν γίνεται όλο και πιο αυταρχικός, σχεδόν δικτάτορας. Οι σχέσεις ΗΠΑ και Τουρκίας δεν είναι οι καλύτερες, γι' αυτό τίθεται το ερώτημα πόσο μπορεί να την πιέσουν.

Τι σας φέρνει αυτή την φορά στην Κύπρο; Η εκδήλωση που οργανώσαμε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Τύπου και Πληροφοριών, με ομιλητή τον ειδικό σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικών ελευθεριών Doug Bandow, ανώτερο συνεργάτη του Ινστιτούτου Cato. Το θέμα της ομιλίας του ήταν «Ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ: Τι σημαίνει για την εξωτερική πολιτική στην Ανατολική Μεσόγειο». Παράλληλα συναντήθηκε με τον υπουργό Εξωτερικών Ι. Κασουλίδη, γνωρίσαμε τον νέο πρόεδρο της Βουλής Δ. Συλλούρη, επισκέφτηκε τον διαπραγματευτή πρέσβη Α. Μαυρογιάννη και την πρέσβιρα των ΗΠΑ στην Κύπρο.

Μας επισκέπτεστε κάθε χρόνο; Αρκετές φορές το χρόνο, φέτος είναι το τρίτο μου ταξίδι στην Κύπρο. Συνήθως ερχόμαστε κάθε Μάιο για συναντήσεις με κυβέρνηση και αξιωματούχους ώστε να ενημερωθούμε πάνω στο Κυπριακό. Επανέρχόμαστε τέλος Ιουνίου μαζί με δέκα φοιτητές ελληνικής καταγωγής. Το ξεκίνησάμε πριν 8 χρόνια. Είναι όλοι δεύτερης και τρίτης γενιάς. Μέχρι σήμερα έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα 95 πανεπιστημιακοί φοιτητές και έχει στήσει με βάση τις αξίες του American Hellenic Institute.

Πώς ξεκίνησε η ιδέα; Όσο μεγαλύτερα συνειδητοποιούσα ότι η νέα γενιά δεν γνωρίζει τα θέματα του ελληνοτουρκικού, οι άνθρωποι με σημαντική προσφορά και αγώνες υπέρ του ελληνοτουρκικού πεθαίνουν και χρειάζομαστε μια νέα γενιά Ελληνοαμερικανών που θα καταλαβαίνουν τα εθνικά προβλήματα και θα αφοσιωθούν να βοηθήσουν στην επίλυσή τους. Είδα ότι εδώ υπήρχε ένα μεγάλο κενό. Γι' αυτό δημιουργήσαμε αυτό το πρόγραμμα.

Πόσο διαρκεί; Είναι ένα πρόγραμμα 17 ημερών. Βρίσκουμε φοιτητές από τα πανεπιστήμια, όχι τελειόφοιτους, διότι θέλουμε όταν θα γυρίσουν πίσω να γράψουν ένα άρθρο για την εμπειρία τους στην εφημερίδα του πανεπιστημίου, να δώσουν μια διάλεξη για το τι έμαθαν από το ταξίδι τους σε Ελλάδα και Κύπρο. Το πρόγραμμα αρχίζει με τρεις μέρες στην Ουάσινγκτον, όπου συνήθως συναντιόμαστε με τους πρέσβεις της Κύπρου και της Ελλάδας, με άτομα από το Κογκρέσο, από το Υπουργείο Εξωτερικών που ασχολούνται με Ελλάδα και Κύπρο και με άλλους σημαντικούς παράγοντες. Ερχόμαστε για πέντε μέρες στην Κύπρο, βλέπουμε τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, τον Πρέσβη της Βουλής, τον Αρχιεπίσκοπο, τον διαπραγματευτή, τους αντιπροσώπους της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων, τον υπουργό Άμυνας, τον υπουργό Ενέργειας, καλύπτουμε όλα τα σημαντικά θέματα της Κύπρου.

Πηγαίνετε και στα κατεχόμενα; Ναι, εγώ τους συνοδεύω σε αυτό το σημαντικό ταξίδι. Επισκεπτόμαστε τις λεηλατημένες εκκλησίες, τα διαλυμένα κοιμητήρια. Μπορεί να τα λες όλα αυτά, να τα διαβάζει κάποιος αλλά είναι πιο καθοριστική η επίδραση όταν τα δεις. Πάμε στην Αμμόχωστο, στενί-

Θα έπρεπε να έβγαζαν την Τουρκία έξω από το ΝΑΤΟ

Τα γεωπολιτικά δεδομένα και η εξεύρεση υδρογονανθράκων μπορεί να είναι μοχλός πίεσης για την Τουρκία ώστε να προχωρήσει σε λύση του Κυπριακού; Ναι, είναι το μεγαλύτερο κίνητρο για την Τουρκία να λύσει το Κυπριακό και πρέπει να καταλάβει ότι δεν μπορεί να είναι παίχτης στο ενεργειακό χωρίς επίλυση του Κυπριακού. Πάνω σε αυτό το θέμα συνεργαζόμαστε με το Εβραϊκό Λόμπι στις ΗΠΑ και κάθε δύο χρόνια διοργανώνουμε ένα ταξίδι Ελλάδα-Κύπρο-Ισραήλ για να δείξουμε γυρίζοντας πίσω στην Αμερική ότι δουλεύουμε μαζί για να κτίσουμε την ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή.

Οι σχέσεις Τουρκίας και Ισραήλ έχουν βελτιωθεί... Ναι αλλά δεν είναι τόσο στενές όπως παλιά. Βλέπετε λύση του Κυπριακού σύντομα; Οι διαπραγματεύσεις έχουν προχωρήσει όσο ποτέ πριν. Όλοι θέλουμε λύση αλλά κάτω από τις σωστές συνθήκες

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να είναι πιο πιεστική στην όλη διαδικασία καθώς και οι ΗΠΑ Όχι, αλλά δεν είναι τόσο στενές όπως παλιά. Βλέπετε λύση του Κυπριακού σύντομα; Οι διαπραγματεύσεις έχουν προχωρήσει όσο ποτέ πριν. Όλοι θέλουμε λύση αλλά κάτω από τις σωστές συνθήκες

Μα ήδη τις είδαμε... Θα γίνουν ακόμα πιο δύσκολες μέχρι το

ΦΩΤΟ: Γ. ΗΓΗΣΙΩΤΗΣ

Γεωστρατηγικά σημαντικές είναι Κύπρος και Ελλάδα

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ-ΚΛΕΙΔΙΑ ΤΟΥ ΤΡΑΜΠ ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Ποια θα είναι η στάση του Ντόναλντ Τραμπ απέναντι στην Τουρκία και το Κυπριακό, με δεδομένο ότι δεν ασχολήθηκε με αυτά κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του; Δεν ξέρουμε τι θα κάνει για το Κυπριακό, την Ελλάδα ή την περιοχή. Το μόνο που ξέρουμε είναι τους ανθρώπους που διόρισε σε θέσεις-κλειδιά στον Λευκό Οίκο, όπως τον κ. Μάικλ Φλιν, σύμβουλο του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας, ο οποίος λέει ότι η Τουρκία είναι ο πιο δυνατός σύμμαχος των ΗΠΑ εναντίον του Ισλαμικού Κράτους στο Ιράκ και Συρία, ότι είναι πηγή σταθερότητας στην περιοχή. Αν είναι δυνατόν να κάνει τέτοιες δηλώσεις και συνεχίζει λέγοντας ότι «είναι καιρός να ριζώσουμε μια ξεκάθαρη ματιά στη σημασία της Τουρκίας και να βάλουμε τις προτεραιότητές μας σε σωστή προοπτική. Πρέπει να ρυθμίσουμε την εξωτερική μας πολιτική αναγνωρίζοντας ως προτεραιότητά μας την Τουρκία». Αυτό λέει ο σύμβουλος του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας του κ. Τραμπ. Με τέτοια δεδομένα θεωρώ ότι ο κ. Τραμπ θα στηρίζει την Τουρκία. Από την πλευρά της Τουρκίας η Ουάσινγκτον είναι συνδεδεμένη με τον Φετουλλάχ Γκιουλέν.

ζουμε την πόλη φάντασμα, το παλιό αεροδρόμιο της Λευκωσίας όπου μας ξεναγούν τα Ηνωμένα Έθνη. Μετά πηγαίνουμε στην Ελλάδα για μια παρόμοια ξεναγήση στη βάση της Σούδας, συναντιόμαστε με τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας και αξιωματούχους του Υπουργείου Εξωτερικών, Οικονομικών, τον Πρόεδρο της Ελληνικής Βουλής. Αρκετοί φοιτητές όταν γυρίσαμε πίσω στις Ηνωμένες Πολιτείες άλλαξαν σταδιοδρομία. Ήλθαν στην Ουάσινγκτον και αναμείχθηκαν στη δημόσια πολιτική. Ο Πάργος Παπαδόπουλος ήταν ένας από τους φοιτητές που φέραμε στο πρώτο μας ταξίδι. Σήμερα είναι σύμβουλος του Ντόναλντ Τραμπ για την Ανατολική

Μεσόγειο. Ένας άλλος φοιτητής εργάζεται σε μια δεξαμενή σκέψης στην Ουάσινγκτον και συνεργαστήκαμε για να παρουσιάσουμε στο Καπιτώλιο μια μελέτη του για τη βάση της Σούδας στην Ελλάδα.

Οι ΗΠΑ πρέπει να δώσουν προσοχή σε αυτή την περιοχή, να βοηθήσουν για τη λύση του Κυπριακού στη βάση διεθνών κανόνων, μια λύση βιώσιμη, με την απόσυρση όλων των ξένων στρατευμάτων και των εποίκων

Ποια είναι η παρέμβαση του American Hellenic Institute στην αμερικανική πολιτική; Ιδρύθηκαμε τον Αύγουστο του 1974. Έχουμε επαφές με το Υπουργείο Εξωτερικών, το Καπιτώλιο, το Λευκό Οίκο, το Συμβούλιο Ασφαλείας κλπ. Είμαστε μια δεξαμενή σκέψης και λόμπι που συζητά με επιχειρήματα, καταθέτει μαρτυρίες - τεκμήρια και προσπαθούμε να κρατούμε ενήμερα με όλα όσα συμβαίνουν σε Κύπρο και Ελλάδα τα κέντρα λήψε-

Η πολιτική των ΗΠΑ βασίζεται στην πολιτική και όχι τα άτομα

Πιστεύετε ότι θα αλλάξει με τον Πρόεδρο Τραμπ η πολιτική των ΗΠΑ; Όχι, θα εστιάσει πρώτα στα εσωτερικά θέματα, θα κτίσει την υποδομή, θα ενισχύσει την οικονομία και θα προσπαθήσει να μείνει μακριά από τις χώρες του υπόλοιπου κόσμου. Όταν για παράδειγμα, τον ρώτησαν στην προεκλογική για το θέμα της Ελλάδας απάντησε πως θα πρέπει να το λύσουν οι Γερμανοί. Για το Κυπριακό μπορεί να πει ότι είναι θέμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να το λύσει. Ο κ. Τραμπ ήταν μια ζωή επιχειρηματίας, τώρα θα πρέπει να δουλέψει με το Κογκρέσο, το Υπουργείο Εξωτερικών κλπ θα πρέπει να χειριστεί πολύ σημαντικά θέματα. Δεν νομίζω ότι θα ασχοληθεί με την εξωτερική πολιτική από την αρχή.

Οι σχέσεις του με τη Ρωσία; Προς το παρόν θέλει να έχει καλή σχέση με τον κ. Πούτιν, αλλά δεν ξέρουμε πώς θα οδηγηθούν.

Ένας φίλος μου είπε «αποχαιρέτα την Αμερική που ήξερες»... Δεν συμφωνώ, τίποτα σημαντικό δεν θα αλλάξει. Βέβαια εξαρτάται και από ποια άτομα θα διορίσει στα σημαντικά υπουργεία. Γενικά οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι μια σημαντική χώρα λόγω των δημοκρατικών της θεσμών πάνω στους οποίους βασίζεται η όλη πολιτική της και όχι πάνω σε ένα άτομο.

ως αποφάσεων των ΗΠΑ. Δεν είμαστε μεσόζοντες αλλά ένας ανεξάρτητος οργανισμός. Δεν είμαστε ελληνικό λόμπι, αλλά ελληνοαμερικανικό. Εξηγούμε γιατί είναι σημαντικές γεωστρατηγικά Κύπρος και Ελλάδα, γιατί οι ΗΠΑ πρέπει να δώσουν προσοχή σε αυτή την περιοχή, να βοηθήσουν για τη λύση του Κυπριακού στη βάση διεθνών κανόνων, μια λύση βιώσιμη, με την απόσυρση όλων των ξένων στρατευμάτων και των εποίκων.

Κρίσιμες στιγμές για το Κυπριακό, ποιος μπορεί να είναι ο δικό σας ρόλος ως δεξαμενή σκέψης και λόμπι στις ΗΠΑ;

Δεν είμαστε εδώ για να επεμβούμε στις εσωτερικές διαδικασίες των συνομιλιών, τις οποίες διεξάγει η κυπριακή Κυβέρνηση. Μπορούμε όμως να δημιουργήσουμε το σωστό περιβάλλον ώστε να πετύχουν. Για να το πετύχουμε αυτό πρέπει να πούμε ποιος δημιουργεί τα εμπόδια στις διαπραγματεύσεις και για μας είναι η Τουρκία, ο Ερντογάν και η τουρκική πολιτική.

Τώρα είναι η ώρα οι ΗΠΑ να πιέσουν τον Ερντογάν για να λυθεί το Κυπριακό...

Δεν είδα να γίνεται κάτι κατά τη διακυβέρνηση Ομπάμα ώστε να πιεστεί ο Ερντογάν για λύση του Κυπριακού. Μας έλεγαν ότι κάθε φορά που συναντιόμαστε με την Κυβέρνηση Ερντογάν έθεταν το θέμα της Κύπρου. Εμείς επιμένουμε ότι οι ΗΠΑ ανοικτά και δημόσια έπρεπε να πιέσουν την Τουρκία για το Κυπριακό και η απάντηση που παίρναμε ήταν ότι δεν αισθανόμαστε ότι κάτι τέτοιο θα βοηθούσε. Μας διαβεβαίωναν ότι πίεζαν την Τουρκία πίσω από τα φώτα της δημοσιότητας, ότι κι αν σημαίνει αυτό. Βλέπουμε ότι ο κ. Ερντογάν είναι όλο και πιο αυταρχικός, σχεδόν δικτάτορας. Οι σχέσεις αυτή την στιγμή ΗΠΑ και Τουρκίας δεν είναι οι καλύτερες, γι' αυτό τίθεται το ερώτημα πόσο μπορεί να την πιέσουν και σε ποιο βαθμό. Ο κ. Ερντογάν κάνει ότι θέλει και δεν τον ενδιαφέρουν οι επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι πράξεις του. Απειλεί την Ευρωπαϊκή Ένωση ότι θα ανοίξει τα σύνορα και θα γεμίσει με μετανάστες την Ευρώπη. Εμείς συνεχώς επιστημονούμε ότι η Τουρκία δεν είναι έμπιστος συνεργάτης των ΗΠΑ, ενεργεί μόνο με βάση τα προσωπικά της συμφέροντα και όχι τα συμφέροντα του ΝΑΤΟ ή της Δύσης και τα παραδείγματα είναι πάρα πολλά, το Ιράκ, ο ISIS κ.λπ. Παράλληλα, σχεδόν καθημερινά παραβιάζει την Ελλάδα, τη σύμμαχο της χώρα του ΝΑΤΟ και την απειλεί. Πρόσφατα μάλιστα αμφισβήτησε τη Συνθήκη της Λαώνης. Οι ΗΠΑ όμως βλέπουν την σημαντική γεωπολιτική θέση της Τουρκίας.

Απαιτείται πιο συστηματική και στοχευμένη προσπάθεια

Έχετε σχέσεις με τον κ. Τραμπ ή στηρίζετε τη Χίλαρι Κλίντον; Εμείς ως οργανισμός δεν στηρίζουμε υποψηφίους προέδρους. Επικοινωνήσαμε και με τους δύο υποψηφίους και τους ζητήσαμε να μας δώσουν τις πολιτικές τους θέσεις πάνω στα δικά μας θέματα για Κύπρο και Ελλάδα, Κυπριακό, ενέργεια κ.λπ. Αν και είχα το Μάρτιο δυο ωρών συνάντηση με τον κ. Παπαδόπουλο, ο οποίος υποσχέθηκε ότι θα έκανε ότι μπορούσε για να βάλει το επιτελείο Τραμπ να μας στείλει την πολιτική του, παρά το ότι επικινώνησα μαζί του και τον Σεπτέμβριο, στο τέλος μου απάντησε ότι ο κ. Τραμπ αποφάσισε ότι δεν θα δημοσιοποιήσει τις θέσεις του για κανένα εθνικό θέμα οποιασδήποτε κοινότητας. Η Χίλαρι Κλίντον μας έδωσε την πολιτική της θέση την Παρασκευή πριν από τις εκλογές.

Αυτό τι δείχνει; Δεν ξέρω! Ίσως να δείχνει ότι για οποιονδήποτε λόγο, ως κοινότητα αποτύχαμε να προσεγγίσουμε τους ανθρώπους της εκστρατείας τους. Θα έπρεπε να υπήρχε πίεση από όλες τις πλευρές της κοινότητας. Δεν λέω ότι δεν προσπαθήσαμε, αλλά έπρεπε να είμαστε πιο συστηματικοί.

Πού αποτύχατε ώστε να πιεστεί η αμερικανική κυβερνήσεις για τα δίκαια του κυπριακού λαού;

Είναι πολύ δύσκολο να απαντήσω εκτός από το να πω ότι δεν είμαστε τόσο μεγάλη κοινότητα ώστε να μπορούμε να έχουμε μεγάλη επιρροή για να περάσουμε τα μηνύματά μας. Είχαμε όμως επιτυχίες, το εμπόριο πώλησης όλων στην Τουρκία ήταν μεγάλη επιτυχία το 1974, το πετύχαμε διότι αναμείξαμε τους νόμους των ΗΠΑ που παραβιάζονταν από την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο με αμερικανικά όπλα. Δουλέψαμε όλοι για τον ίδιο στόχο, προς την ίδια κατεύθυνση. Σήμερα δεν συμβαίνει το ίδιο. Υπάρχουν πολλές φωνές και χρειάζονται λεφτά, προσωπικά, άτομα που να εργάζονται αφοσιωμένα και συστηματικά.

τέλος. Πιστεύω ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να είναι πιο πιεστική στην όλη διαδικασία καθώς και οι ΗΠΑ

Η Τουρκία είναι έτοιμη να λύσει το Κυπριακό; Είναι δύσκολο να υπολογίσει κανείς τι σκέφτεται ο κ. Ερντογάν, πιστεύω όμως ότι η Τουρκία δεν θέλει να ηγηθεί στα διεθνή φόρα και να της λένε συνεχώς για το Κυπριακό. Βλέπει

όμως την Κύπρο ως επέκταση της Τουρκίας, γι' αυτό είναι δύσκολο να κάνει τον συμβιβασμό που χρειάζεται η λύση. Πώς μπορείς να κάνεις τον κ. Ερντογάν να έλθει σε μια συμφωνία χωρίς διεθνή πίεση από την ΕΕ, τις ΗΠΑ και εννοώ πίεση που θα έχει συνέπειες;

Το βλέπετε να γίνεται; Δεν το βλέπω να γίνεται από κανέναν. Θα έπρεπε να έβγαζαν την Τουρκία έξω από το

ΝΑΤΟ λόγω των πράξεων της. Στην τόσο δύσκολη διαδικασία των διαπραγματεύσεων έχουμε να βρεθεί ο τρόπος για να συνεχίσουν και να λύσουν για πάντα αυτό το πρόβλημα. Να επανενώσουν το νησί μετά από 42 χρόνια. Να προωθήσουν τη σταθερότητα και την ειρήνη στην περιοχή, διότι η Κύπρος μπορεί να παίξει τεράστιο ρόλο για την ειρήνη στην Ανατολική Μεσόγειο και στον ενεργειακό τομέα.

